

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 513/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Švajčiarsko, zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/20/2023, 2Co/21/2023 z 21. februára 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. júna 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením krajského súdu. Sťažovatelia v petite ústavnej sťažnosti navrhujú, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a zároveň im priznal náhradu trov konania.

2. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti uviedli, že sú žalovanými 1 a 2 v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13C/51/2018 o žalobe žalobcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), o určenie práva vecného bremena spočívajúceho v uložení povinnosti sťažovateľom ako podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti – parcely registra [REDAKOVANÉ] – záhrady vo výmere 2083 m² zapísanej na [REDAKOVANÉ] pre [REDAKOVANÉ] strpieť uloženie existencie podzemného vedenia plynovej a vodovodnej prípojky žalobcu k miestnemu verejnemu vodovodu a plynového rozvodu tak, ako sú znázornené na situačnom náčrte vypracovanom AGRING, inžiniersko-projektová a obchodnopodnikateľská činnosť. Žalobca tvrdil, že právo vecného bremena vydržal.

3. Sťažovatelia s návrhom žalobcu nesúhlasili a vo svojich podaniach predkladaných okresnému súdu poukázali na skutočnosti vylučujúce pravdivosť tvrdení žalobcu o skutočnostiach, ktoré mali preukázať splnenie podmienok vydržania, osobitne dobromyseľnosť.

4. Na pojednávaní konanom 17. mája 2022 právny zástupca žalobcu navrhol, aby okresný súd pripustil zmenu žaloby tak, že by súd zriadil v prospech žalobcu právo zodpovedajúce vecnému bremenu spočívajúce v práve žalobcu uložiť podzemné vedenie vodovodnej a plynovej prípojky žalobcu k miestnemu verejnému vodovodu a plynovému rozvodu tak, ako sú tieto znázornené v situačnom náčrte vypracovanom AGRING, inžiniersko-projektová a obchodno-podnikateľská činnosť.

5. Sťažovatelia navrhli, aby okresný súd nepripustil zmenu žaloby. Následne okresný súd vyhlásil uznesenie, v ktorom nepripustil zmenu žaloby. Po vyhlásení uznesenia žalobca uviedol, že trvá na podanej žalobe v súlade s jej písomným podaním. Uviedol, že žalobca sa stal na základe ústnej dohody s rodičmi dobromyseľným držiteľom, a teda v jeho prípade išlo o ospravedlniteľný omyl.

6. Následne okresný súd vyniesol rozsudok, ktorým žalobu zamietol a priznal sťažovateľom náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %. Dopĺňacím rozsudkom z 27. mája 2022 rozhodol okresný súd o zrušení neodkladného opatrenia, ktoré bolo nariadené pred začatím konania, a opravným uznesením z 1. februára 2023 opravil okresný súd nesprávny dátum narodenia sťažovateľa v 2. rade.

7. Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 13C/51/2018 zo 17. mája 2022 podal žalobca odvolanie, ku ktorému sa sťažovatelia vyjadrili prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podaním z 11. novembra 2022, poukazujúc na to, že žalobca uviedol vo svojom odvolaní viaceré nové skutočnosti, na ktoré nie je možné prihliadať.

8. Krajský súd uznesením sp. zn. 2Co/20/2023, 2Co/21/2023 z 21. februára 2024 rozhodol o odvolaní žalobcu proti rozsudku okresného súdu zo 17. mája 2022 tak, že napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

9. Podstatou argumentácie sťažovateľov je tvrdenie o tom, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je arbitrárne.

10. Sťažovatelia považujú napadnuté uznesenie odvolacieho súdu za také, ktoré trpí takými zmätočnými záťažami, ktoré znehodnocujú ďalšie konanie, pretože umožňujú žalobcovi bez toho, aby odvolaciemu súdu na to Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) dával možnosť, zhojiť nedostatky jeho procesnej pasivity v doterajšom priebehu konania.

11. Z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodov uvedených v § 389 ods. 1 písm. c) CSP.

12. Podľa sťažovateľov takýmto spôsobom môže odvolací súd postupovať len vtedy, ak v konaní pred súdom prvej inštancie boli stranou, ktorá podala odvolanie, navrhované dôkazy, ktoré však súd prvej inštancie nevykonal.

13. Žalobca v odvolaní neuplatnil odvolací dôvod uvedený v § 365 ods. 1 písm. e) CSP, teda že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. V závere odvolania síce uviedol svoj odvolací návrh, podľa ktorého navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu v spojení s dopĺňacím rozsudkom „zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na doplnenie dokazovania (otázka geometrického zamerania vedenia

prípojok) a opätovné rozhodnutie“, ale v celom obsahu jeho odvolania nie je uplatnený ani explicitne, ani iným spôsobom odvolací dôvod spočívajúci v nevykonaní žalobcom navrhnutých dôkazov.

14. K svojej žalobe predložil žalobca listinné dôkazy vrátane uvedeného situačného náčrtu. Žiadne iné dôkazy okrem tých, ktoré boli pripojené k žalobe, žalobca nenavrhol v žalobe vykonať.

15. Pred tým, než súd rozhodol o nepripustení zmeny žaloby, sa právny zástupca žalobcu vyjadril v tom zmysle, že súd má navrhnuť znalecké dokazovanie *ex lege* a že rovnako „*k samotnému uloženiu sietí bude potrebné vypracovať znalecký posudok z odboru geodetika*“.

16. Odvolací súd v bode 19 rozsudku síce uviedol, že zrušuje rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodu nevykonania navrhovaných dôkazov v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci, ale v bode 20 odôvodnenia svojho uznesenia neuviedol (a ani nemohol) žiaden navrhovaný dôkaz, pre ktorého nevykonanie zrušil rozsudok súdu prvej inštancie.

17. Súd prvej inštancie poznamenal, že žiadne iné skutočnosti okrem tých, že rodičia žalobcu v roku 1996 súhlasili a sami navrhli ako vtedajší vlastníci pozemku [REDAKOVANÉ], aby žalobca priviedol inžinierske siete cez ich pozemok k svojmu pozemku [REDAKOVANÉ] neboli uvedené žalobcom a ani nevyšli najavo. Napriek tomu odvolací súd v bode 16 odôvodnenia svojho rozhodnutia poukazoval na to, že rodičia žalobcu darovali okrem iného pozemok registra [REDAKOVANÉ] matke sťažovateľov v roku 1999, pričom z vykonaného dokazovania malo vyplynúť, že z notárskej zápisnice o tomto darovaní vyplýva zriadenie vecného bremena – doživotného bývania pre darcov. Zároveň odvolací súd v tej istej časti odôvodnenia prezentoval skutkový záver, že aj v roku 2018, keď nadobudli predmetný pozemok sťažovatelia, bolo zrejmé, že na darovaných nehnuteľnostiach je ťarcha v podobe vecného bremena, a to bezplatného bývania a užívania pre starých rodičov sťažovateľov, teda rodičov žalobcu.

18. V bode 18 odôvodnenia svojho rozhodnutia z týchto skutočností vyvodzuje odvolací súd skutkové zistenia, z ktorých má vyplynúť, že pri posúdení dobromyseľnosti majú byť tieto skutočnosti zohľadnené. V bode 17 odôvodnenia svojho rozhodnutia odvolací súd poukazuje na ďalšie dôkazy predložené žalobcom, a to potvrdenie obce [REDAKOVANÉ] z 19. októbra 2021, z ktorého vyplýva, že táto neplánuje rozširovať siete vodovodu a plynu na obecné parcely, z ktorých by bolo možné napojenie vodovodu a plynu pre žalobcu.

19. Odvolací súd pri takomto hodnotení vykonaného dokazovania sa podľa sťažovateľov odchýlil nielen od skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ale zároveň celkom zreteľne opomenul, že žalobca si nesplnil svoju povinnosť uviesť skutočnosti, z ktorých by mali vyplynúť okolnosti svedčiace v prospech vydržania práva vecného bremena.

20. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca nepredložil okrem v bodoch 7 až 12 rozsudku súdu prvej inštancie uvedených žiadne iné skutkové zistenia, ktoré by sa mohli vzťahovať na predmet konania, teda súd prvej inštancie žiadne takéto tvrdenia ani vyhodnocovať nemohol. Túto zásadnú okolnosť však odvolací súd opomenul.

21. Pokiaľ odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, v skutočnosti v jeho rozhodnutí nemožno nájsť žiadnu časť odôvodnenia, ktorá by preukazovala či identifikovala nesprávne právne posúdenie veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovatelia namietajú, že napadnutým rozhodnutím krajský súd porušil ich označené práva z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie, pričom podľa sťažovateľov krajský súd vyhodnotil otázku nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie ústavne nesúladným spôsobom.

24. Ústavný súd stabilne judikuje, že pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

25. Úlohou ústavného súdu je v zásade posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú v zásade ako celok, môže do ich činnosti zasiahnuť ústavný súd (IV. ÚS 79/2020). Ústavný súd preto spravidla nepristupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí odvolacích súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred všeobecnými súdmi (II. ÚS 562/2018, II. ÚS 406/2018, III. ÚS 481/2017). Takýto prieskum je pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparaovateľná v ďalšom konaní (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018).

26. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí, preto ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016). Základné

práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie sú „výsledkové“, to znamená, že ich obsahu musí zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 105/09, , III. ÚS 46/2013, I. ÚS 357/2016). Tieto závery neplatia bezvýnimčne, keďže aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ústavný súd len výnimčne vstupuje svojou právomocou do rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú konečné, keď dôvody na tento krok sú natoľko závažné, že sa blížila zmätočným záťažiam konania, čím znehodnocujú ďalšie konanie, alebo ak by išlo o veľmi pevnú hmotnoprávnu pozíciu preskúmaného kasačného rozhodnutia (IV. ÚS 602/2020). Môže ísť aj o situáciu, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces takou zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparaovateľná v ďalšom konaní, napr. formulovaním ústavne nekonformného záväzného právneho názoru na riešenie veci, ktorý súd nižšej inštancie nemôže nerešpektovať, hoci by sám mal pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s ústavným poriadkom (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018, I. ÚS 538/2020, I. ÚS 505/2024). Ak teda ústavná smeruje proti zrušujúcemu rozhodnutiu kasačného súdu, ktoré nie je konečným rozhodnutím vo veci, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (m. m. I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013, II. ÚS 105/09), že ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy (I. ÚS 42/2020, I. ÚS 273/2020, I. ÚS 538/2020).

27. Ústavný súd zistil, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu bol rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a doplniacim rozsudkom zrušený a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

28. Z bodov 16, 17 a 18 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že rodičia žalobcu, t. j. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], navrhli a súhlasili, aby si žalobca priviedol inžinierske siete cez pozemok [REDAKOVANÉ] vo vlastníctve rodičov žalobcu k pozemku [REDAKOVANÉ] vo vlastníctve žalobcu. Žalobca ďalej v priebehu prvoinštančného konania opakovane v súvislosti s uplatneným nárokom zdôrazňoval, že od počiatku nemal inú možnosť napojenia na verejný vodovod a plynovú prípojku a túto jeho argumentáciu podporuje aj predložené stanovisko obce [REDAKOVANÉ] z 19. októbra 2021. Na základe uvedených skutočností odvolací súd zastával názor, že súd prvej inštancie neposúdil správne splnenie podmienky na vydržanie vecného bremena. Odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie dospel k záveru o nedostatku dobromyseľnosti žalobcu predčasne.

29. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľov, že žalobca si v dôsledku zrušenia rozhodnutia súdu prvej inštancie zhojí nedostatky svojej procesnej pasivity, námietky týkajúce sa viazanosti odvolacieho súdu dovolacími dôvodmi a zisteným skutkovým stavom, v kontexte okolností tohto konkrétneho prípadu sa ústavný súd priklonil k materiálnemu poňatiu ochrany základných práv a dospel k záveru, že námietky uplatnené v ústavnej sťažnosti nie sú spôsobilé privodiť zásah ústavného súdu v danej veci. Nie každé porušenie zákonných ustanovení (či už procesných, alebo hmotnoprávnych) musí mať nevyhnutne za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v tomto posudzovanom prípade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012, IV. ÚS 100/2013). V každom jednotlivom prípade je nevyhnutné vychádzať z individuálnych, konkrétnych skutkových zistení. K materiálnemu výkladu zásady kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní sa priklonil i Európsky súd pre ľudské práva (Puškárová proti Slovensku zo 7. 5. 2019, sťažnosť č. 19356/14, Nerušil proti Slovensku zo 7. 5. 2019, sťažnosť č. 37016/15 a Sarkocy proti Slovensku z 22. 9. 2020, sťažnosť č. 36446/17).

30. Ústavný súd konštatuje, že názor krajského súdu o predčasnom závere súdu prvej inštancie o nesplnení podmienok na vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a nutnosti vykonať ďalšie dôkazy (odôvodnený v bodoch 16, 17, 18 napadnutého rozhodnutia krajského súdu), v dôsledku čoho bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, považuje za ústavne udržateľný. Dôsledkom právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu je vrátenie veci okresnému súdu, teda opätovné otvorenie civilného sporového konania na prvej inštancii. V rámci nej majú sťažovatelia ako sporová strana k dispozícii priestor na uplatňovanie skutkovej a právnej argumentácie k meritórnym otázkam poskytovanej súdnej ochrany v plnej šírke.

31. Podľa názoru ústavného súdu preto s prihliadnutím na dosiaľ uvedené a konkrétnu argumentáciu sťažovateľov nie je napadnuté rozhodnutie krajského súdu rozhodnutím spôsobilým výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľov. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte upozorňuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia neobsahuje formuláciu kategorického záveru krajského súdu o tom, ako má byť o žalobe žalobcu okresným súdom rozhodnuté. Naopak, krajský súd od okresného súdu očakáva odpovede na niektoré parciálne otázky majúce priamu väzbu na posúdenie veci.

32. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti, v ktorej namietali porušenie svojich základných práv napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

33. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a priznanie náhrady trov konania) už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu